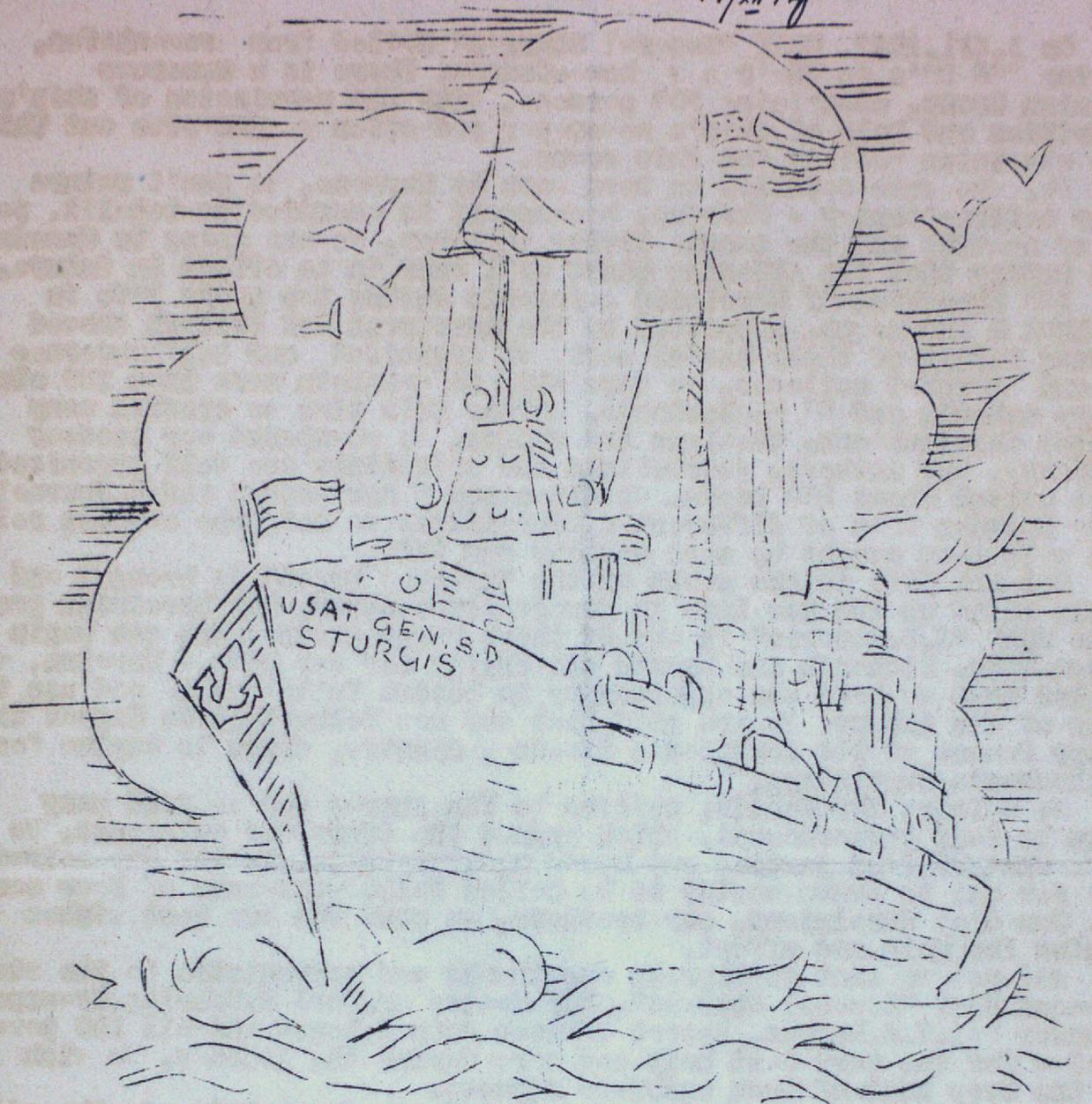

Великому герою войны Голду Мру.
В. Ульманю.
на память. Вид на город с моря
до Копенгагена.

14/12/47.

THROUGH THE SEA
WELLS NOTE

ГОРОДА ИЛИ

★ ABOARD THE USAT ★
> GENERAL S.D. STURGIS <

DECEMBER 1-10, 1947.

"THROUGH THE SEA" - The Ukrainian Newspaper
aboard the USAT "General S.D. Sturgis"

FROM EDITORS

On 1.XII.1947 USAT "General Sturgis" sailed from Bremenhafen, carrying 256 DP's to their new home-Canada. There is a numerous Ukrainian Group, containing 209 persons. With the permission of ship's authorities and help of ship's newspaper redaction we can give out this small ukrainian "Daily" for this group.

We, who were deported to hard work by Germans, we can't return to our native-country - Ukraine, because it is occupied by totalit. regime of enemies and the people living in terror. We are going to Canada still hoping that the Atlantic Chart will come in to effect in future.

250 thousands of Ukrainian emigrants during two years life in the UNRRA & IRO camps, supported by the Americans and British showed the best result of their useful work. We organised our selfgouvernement and several colleges, we were able to maintain more than 100 elementary schools and 23 highschoools. During this time we created many cultural institutions, theaters and choirs. We re-opened our Academy of Science. Our authors, journalists and scientists are well organised and we edited about 250 books. We organised 5 newspapers and 6 journals. Living besides DP's of different nationalities we made the closest relations with them caught by same destiny and fate.

But the life in the camps on the "granted bread" is brought and we want build up the new life in democratic country. Our Ukrainian group on the USAT "S.D. Sturgis" is one of those happy groups, who can begin the new life. Although our hearts are crying for our home - Ukraine, we are glad that we have the opportunity to become fullcitezzen. and use the fruits of own labour. We are glad that our new fatherland is Canada the country famous of its democratic freedom, country, which is asylum for 300 thousands Ukrainians.

We welcome You, Canada, sailing to You shores and we send many thanks to Your gouvernement, which opened the doors for emigrants. We belive that we find justice and human understanding. As for our selves we'll set all to prove worthy to be called fellow-citezzen of Your country. Canadian Ukrainians, our brothers, we send You our best wishes thanking for help and effort.

And now we want to express our thanks and appreciatia to the Staff of famous USAT "General Sturgis", her Master Mr. Karl H. Nehring, Transport Commander Maj. T.E. Lorenz, Escort Officer John H. Leges and all IRO personnel - for the very best help and care during the journey. We wish them the very best of luck and every success.

Our special thanks to Srpts. Gunn & Tesch for helping in the edition of this "Daily".

Captain Karl H. N E H R I N G
Master, USAT General S.D. Sturgis

Major T E L O R E N Z - Transp. Commander

Captain Nehring was born in Stettin and as a young man ran away from his home to go to sea, sailing for a time on a schooner in the Baltic Sea. In 1913 he ran away to the US on the SS "Amerika", and sailed American ships until 1917, when he joined the US Army. During World War I he served in the Cavalry and Field Artillery. Captain Nehring graduated from navigation school in 1919, and sailed until 1930, when he married. He is the father of 2 girls and 4 boys. Several of his boys were in the Navy in this war, and one other has been in the Army Transportation Corps since 1943. Capt. Nehring has served with the Army Transport Service since 1941, and since April 1947 has been Master of the "Gen. Sturgis", carrying DP's to Brazil and Venezuela.

Major TE Lorenz was commissioned a 2nd Lt Ordnance-Reserve after graduation from Northwestern University in 1924. In 1934 he was called to active duty with the Civilian Conservation Corps, and in 1941 he was ordered to duty in the Office of the Chief of Ordnance, Washington, D.C. In the early part of 1942 he was transferred to the Transp. Corps and assigned to Troop Transport duty. His first sailing was from the Seattle Port of Embarkation to the Aleutian Islands and Alaskan Ports, taking part in the Attu and Kiska invasions. Previous to his assignment to the New York Port of Embarkation in 1946. He sailed to the South Pacific, participating in the New Guinea invasion, and the southern Luzon and northern Luzon invasions of the Philippine Islands and the Iwo Jima invasion.

Tryczi pronyzlywo zahudiw hudok... lechko prochytnuwszys"
General Sturgis powoli wideczaluje wid przystani Bremenhafenu. Jidemo w
Kanadu. Jakims dywnym poczuttiam i radosty i bolu styskajecsia serce.
Lyszajemo pokrytu rujinamy i zharyseczamy staru Europu, konty ent nespo-
koju, nuzdy i superecznostej, a odnoczasno kontynent, szczo tysiaczelit.
Iamy wyrostyw welyczeznu duchowu i materijalnu kulturu, jakoju zaplidnyw
swit. Rwuczkyj witer iz schodu bje w naszi oblyczcza i pryhaduje szczo
tam, daleko na schodi, za kilka tysiacz kilometriw, za kordonamy na jakych
szalije czerwonij zach-nasza ponewolena Batkiwczyna Ukrajina, do jakoj ne
mozemo powernutys. Tam naszi ridni, pro jakych dolu nam niczoho ne widomo.
Tam naszi druzi, tam uwes swobodolubnyj narod u borotbi za prawo zyty
wlasnym zyttiam na wasnij zemli. Do pobaczennia Batkiwczyno, my Twoji dity,
Twoja krow, ne posoromyno Tebe na czuzij czuzyni, i jak najdoroszeczyj klej-
not zberihatymemo pro Tebe spomyn... Daj Boze szczo raz poczuty woskres-
nyj homin Twojich dzwoniw, Swiata Kyjiwska Sofije i Ty, u namysti baroko-
wych kruzgankiw, -swiatyj Jure.

U syzij mli pored weczirria chowajecsia Bremenhafen.

Maszyny pryskorjuciu chid i korabel
prybyraje szwydkosti. Mynajemo bilszi i menchi korabli. Zelenosiri masy
wody nacze widdyhajut riwnomirno, szum fyl wkolysuje, nawiwaje spomyny.
Druhoj dnyny proplywajemo wuzynu Pa De Kale i zprawa bilouju stinoju
wyrostajut berehy Anhlifi, hriznyj siluet dawnoij kriposty Duwr.
Tretioho dnia-ostannyj pohlad na syniu smuzku zemli na obriji, wsi
pasazyry, koho ne poklala morská neduha w lizko, je na pokladi. Gych
kilka skel tam w synij daleczyni-ce ostannyj wydymyj kusok Europy.
Wyplywajemo na powne more. Linywo tiahnutsia dni i noczi, churtowyna
kydaje korablem mow miaczkom, des na owydi zamajorijut switla stricz-
noho korabla i tilky mewy dotrymujut towarystwo korablewi, szczo odno-
ho ranku widletity tudy nazad, na schid.

Mow smuzka dyru, iz korabelnoho komyna plywut dni, iz koznim poworotom
korabelnoji szruby zblyzajemosia do nowoj zemli, do nowoho zytia.

My swidomi, szczo ne zdut nas wyhody i bezdilla, szczo pered namy
pracia, jaku wykonuwatymemo czesno, wdiazni krajini, jaka wideczynyla
nam swoji dweri.

My rozkazemo jeji meszkanciam pro hore i rujinu jaku prynis totali-
tarnyj rezim w naszu Batkiwsczynu.

My rozkazemo pro herojicznu borotbu naszoho narodu w oboroni
swojeji tysiaczelitniji kultury, smertelno zahrozenoji totalitarnouju
systemouju.

Hidnoju powedinkou ne posoromymo ukrajinskoho imeni, jake nesty-
memo hidno i wysoko.

Chaj pro nas howoryt nasza pracia. Chaj obraz dalekoji, splundro-
wanoji Batkiwsczyny i wira u jiji wyzwolewnia suprowodzaje nasz trud.

Bohdan

I W A N P I D K O W A

Czorna chmara z-za Lywanu
Nebo, sonce kryje;
Syne more zwirjukoju
To stohne, to wyje,
Dnipro hyrlo zatopylo.
A nuze, chlopjata,
Na bajdaky More hraje
Chodim pohulaty!

Wysypaly zaporozci -
Lyman czowny wkryly.
Hraj ze, more! -zaspiwaly;
Zapinylys chwyli.
Kruhom chwyli, jak ti hory:
Ni zemli, ni neba.
Serce mlije, a kozakam
Tobu tilky j treba --

Plywut sobi ta spiwajut;
Rybalka litaje...
A poperedu otaman
Wede, kudy znaje.
Pochdzaje wzdowz bajdaka,
Hasne lulka w roti;
Pohladaje siudy tudy,
De to but roboti?
Zakrutywszy czorni wusy,
Za nebo czuprynu,
Pidniaw szapku- czowny staly.
"Nechaj woroh hyne!"

Swoju Ukrajinu lubit,
Lubit Jiji wo wremia lute.

ZAMIST MATERYNOHO BLAHSLOWENNIA.

Narodni zwyczaji i tradyciji jo odnymi z tych mienych fundamentiw, na jakych trymajuts-ja jednist i syla narodu. Na ukrajskych zemljach isnuwaw harnyj zwyczaj, jakyj pere-trywaw najstraszniszi licholittia i zberih swoja syla i znachynnia. Koznyj z nas znae, szczo pered koznym welykoju zytciwemuju podijaje, jak napryklad, sered pered szlabom, sbo wyrjazajucy w daleku dorohu syna czy donku, udilajetsia blahoslowennia. Koznyj z nas baczyw, jak starenki batko i maty, blahoslowljut swiatym obrazom swoich najridni - szczyh w daleku dorohu, bazajucy im szczo ce blahoslowennia zachystylo ich wid wsiakoho lycha. I nodurno, ukrainske prysliwja keze: "szczo materyske blahoslowennia riatuje na suszi i na mori". I my tut, na korabli, sered rozburch-nej stychiji, bilsze niz koly, widczuwajemo strach hospodnij, a naszi usta szepoczut: "Zachysty nas, Hospody".

Koznyj z nas lyne dukamy do ridnoi oseli, do batka i nenky, ne-ow szuka juczy moralnoho pidtrymannia. Bahato z nas ne zasnalj tobo szczo- sia, szczo nas blahoslowyly batko i bo maty, ale koznyj z nas jak w-rujuczaj chrystyjaryn, zberihaje w swojem sercedi swiati slowa, jaki-ay czaly na koznij Bozij Sluzbi. "Blahoslowennia Hospodnie na Was, teper, zawzdy i ne wiky wiczni". I cym blahoslowenniam ny idemo w da- leku dorohu i wirymo, szczo Wono za- chystyt nas wid usioho zloho. Pami- atajmo j pro to, szczo my idemo w kra- ju, do je powin riznych sekt, hrup i partij. Pamiatajmo, szczo wsi wo- ly budut na nas poluwaty, a osobly- wo budut poluwaty za duszu naszoj molodi.

Molody, ne majucz zytciwoho loswidu, pozbawlona naleznoi opiky irowodu, moze zachytetysia i z ho- owoju pirnuty w bezzurne lehko zyt- ia. Je nebezpeka, szczo slabshi ody- yci, ne majucz mienych pidwaln oralnokserelijiho ta nacjonalno- o wychowannia, ne wytrymajut proby pocnut caratysie Baha i swojej batkiwszczyny. Je bahato szczo j in- zeh nebezpek, jaki przyhajut na na- zu molod. Odrijaju z nebezpek jo akcii hrupowoi worozneoci ta wzaim- oho pobor uwannia. Wskoly my dej akcij przywozemo z soboji na nowi emii naszoho poselennia, to cym ob- eanzymo robotu naszomu worchowi, a prawu wyzwolennia ridnoho kraju - anapastyho. Szczo cicho unyknyty, tarsze, swidome i aktywne broma-ian- two musyt znajty dorohu do duszi mo-

lodi i nalezno na nai wplywaty, a swoim przykladom zachoczuwaty jiji do idejnoi i tworczoj praci. Mo- lodj powynna prahnuty do zdijssen- nie idealiw, szczo kon samowychowan- nie ta uminniam pidporiadkuwaty zxx swoi osobysti interesy i ambiciji - u zahalnij sprawi. Pamiatajmo, szczo najbilsze herogstwo, ce peremohy sebo sarohc, peremohy swoi zli na- woczky, a tomu kozna naprawu i oz- dorowlennia poczynajemo wid sebe. Na koly koznyj z nas ce wykonaje, todi i Boze blahoslowennia bude z namy ta z jono dopomchoju, sowisno wykonajemo swij opowjazok pered Bohom i Batkiwszczynuju.

P.Sz.

X - X - X - X - X

Iwan Irlawskij

... Znow rocut buremji, jak wczora, nowyj wik jde u burjach na szlach. Recha j bude dla tych wih opora, szczo zmahajutsia nyni w bojach.

Ne dywysia nazad, jaki zortwy, skilky zrady i skilky zurby, - bo zyttie rozkwitaje na mertwym, szczo zrodylos z ohniu borotby.

Te zyttie, szczo bazalo poswiaty najswiatiszych porywiv i dil, szczo bazaje i nyni peczaty z krowy naszoho ducha i til...

X - X - X - X - X

J. Malanijuk

...I nad rozlohyh stepom Take jasne chersonsko nasze nebo.

Nema na swetti inszych Batkiwszczyn Ponad odna, szczo je - nakaz i czyn. Nema zemli kochanoi tak palko, Jak ta, szczo w ni j, szczo ne werst- wa to balka,

A tam - beajrak, a tam - herby mohyl I chmary-sweletni, i synij neboschyl

X - X - X - X - X

Straszna wojenna churtowyna, jaka szalila na ukrajinskih zemlach, ta konstokij rezim okupantiw, widirwaw sotni tysiacz ukrajinciw wid ridnoho hruntu, ta synuw jich na newilryczyj rynek w Nimeczczynu.

Po kapitulaciji /Nimeczczyny, bahato narodiw powernulysia na swoji ridni Zemli.

Natomiast, cered ukrajinciany powstalo rizne pyttannia; Czy mozemo wertaty na ridni zemli, czy budemo pewni slubidnoho wyjawlenia swojich moralno-relihijnych ta nacionalnych perekonan- i czy wzehali my zmozemo zyty na swojich ridnych zemlach? Ni, tysiaczu naziw ni!

Wilyj swit znaje jak gospodarjuyut okupanty na ukrajinskih zemlach, jak poslidowno yszczat ukrajinsku kulturu-relihiju i radyciji, ta masowo wyselujut ukrajinske uselennia na dalekij schid.

Dla ukrajinskih skytalciw w Nimeczczyni, stalo jasnym i pewnym, szczo pry takomu rezimi, jakyj panuje na ukrajinskih zemlach, wertaty ne mozna.

Promynuly try dowhych roky taborowoho yttia w Nimeczczyni. Try roky, jaki maly woji switla i tini, radist i bore.

Ci try roky zyttia ne piszly na masno, krajinski skytalcia, swojej zertwennisteju praceju dali sckaz nacionalno-kulturnoji politycznoj zrilosty.

Ale czas mynas, powstawalo pyttannia; a zczo bude dali? czy dowho szczo budemo erebuwaty w takomu ne-pownomu stani i koly emaje rozlywosty poworotu na ridni zemli, a czy je mozlywist pereselennia do ynszych rajin?

Problema skytalciw, stala problemaju iznaednoho charakteru ta zmusyla poklytaty do zyttia mizderzawnyj konitet, jakyj rorobyw nidhotowczu robotu ta z poczatkom 1947 roku rozpoczaw sprawu pereselennia.

Bazannien koznoho skytalcia, je distatys do Kanady abo do ameryky; bo um zywt w ilnym zyttiam naszi braty na krowi, aki zberehly swoju relihiju, kulturu i radyciju.

Na zal, isnujuczci emihracyjni zakony dawnych derzaw obnazujut emihraciju i lysze zalij czastyni je moznist wylichaty do cych krajin.

Dwanadciatym czerhowym transportom, 1.12.1947. roku korablem Gen. S. ... is, wylichala hrupa ukrajinciw w skladi 209 osib.

Wysidajuczcy na kanadijsku zemlu, my usymo jasno i twerdo uswidomyty; Chto my- jaki naszi zawdannia.

Nasze widnowlennia do poworotu, ta ryzicynnyj tiazkij robot w taborach, stweryt szczo my ne je prvnahidna zarobkowa szchodajje, jaka emihruje lysze dla toho, zczob naszy roboti ta schidne wlasztukaty woje zyttia. Ni, szczo my i ne jemo oficijni razem NFA. le w wlyt swojoho polozenia, y na ukrajinske polit. czna emihracija, jaka ze faktom swojoho isawannia, je zywym rotgster proty zarstokoho rezimu okupanta, akij iscuje na ukrajinskih zemlach.

Na koly my oswidomyly chto my je, to riwnoczasno musymo oswidomyty, jaki naszi zawdannia.

Naszym holownym zawdaniem, pryswiatyty nasze zyttia i praciu dla sprawy wyzwolennia naszoho Kraju.

Ce mozemo zdijсныty lysze todi, koly skriz, de lysze budemo perebuwaty, pamiaty-memo szczo tilky toj je czlenom welykoj ukrajinskoj rodyny, chto skladaje try najholownijzi podatky; podatok krowy, praci i hrosza.

Na koly chto uchylajetsia wid wykonannia cych podatkiw, toj swidomo szkodyt sprawi naszoho wyzwolennia.

Widirwanni wid ridnoho hruntu ta pozbawleni sokiw ridnoj zemli, nam zalyszajetsia szczo ridne otoczennia, a tomu ne znykajmosia w czotyrjoch stinsch, a wkluczajmosia w kulturno-oswitnu praci, ta zberihajmo swoju mowu, relihiju, kulturu i tradyciju.

Pamiatajmo i pro te, szczo koznyj z nas, je prystannikom ukrajinskoj Naciji.

Lysze my sami naszoju czesnoju, konstruktywnojju praceju, ta kulturnojju powodinkojju, mozemo stworyty dobru opiniju, ne lysze dla sebe ale i dla cilozo ukrajinskoho narodu.

Skriz, de budemo perebuwaty, budmo lojalnymy i sowisno wykonujmo prypysy i zakony tijej derzawy, jaka dela nam prytulok.

Ne odyn z nas podumeje, szczo vse ce dobro, ale szkoda nebat dunaty pro poworot do ridnoho kraju, bo za welyki prostory wody i suszi, nas rozdilyly.

Welyki prostory widdilujut nas wid ridnoho kraju ale ne popadajmo w znawiru, a twerdo i ne pochytno wirmo szczo ideju i ducha ne peremoze zodna syla i ne rozdilat zedni prostory.

Zyjmo, praciujmo ta z pownoju nadijeju czekajemo tijej chwyli, koly dzwin swiatoji S. fiji w zolotowrcho- kul W. NI, wsich rozporoszenych na switi, poklycze nas jak wilnych hromad. Ci na wyzwolenu wilnu Ukrainu.

P.SZ.

Op zemla twoho narodu,
Borys i dohuwajsia batkiwszczyny,
So przydetsia zahynut u wyhnanni,
Czuzozju- czuzenyceju, w ne-slawi.

I. Ukrainka

Blahaja nas, brattia, imjem Hospoda naszoho Isusa Chrysta, szczo wy wsi howoryly ta seme, i szczo na bulo pomiz wamy ne-zhody, ale szczo byly wy pojednani w odnim rozumanni ta w dumaci odnij.

1.kor.1.10.

KRAJINA, KUDY JIDEMO.

(YT) Szcze kilkanadciat hodyn izdy dilyt nas wid krajny, jaka stane nam prystaneju u naszomu kil'karicznomu skytanni, z jakoŕu dilytymemo naszu dolu i nedolu. Chocz szcze kruhom, jak okom hlanuty hlybokoju syniawoju rozlylŕs more, my hľademo tudy, na zachid, de ze obrujem prostiahlas hostynna zemle, jaka widkryla nam swoji dweri" ta zaky perys-tupymo jii porih, wvazajemo swoim obowjazkom chocz zahalno oznajomytys a ii prŕkmetamy, istorijeju i naselenniam, jakoho czastynu skladajut naszi zemlaky-ukrajinci.

Kraadu nedaremno nazywajut "welykoju poremohoju nad geografi-jeju i rasoju". I dijsno, cej teporisznij britenskyj dominion postaw, isnuje i rozwywajetsia bez ohladu na ŕg, szcze skladajetsia z czotyrioch cilkowyto widninnych swoim fizycznym charakterom i, osoblywo, ekonomicznoju strukturoju oblastyj ta dvoch holownych etnicznych ras - anhlijskoi i francuzkoi. Ce czetwerta svojeju welyczynoju krajna pilsa Rosij, USA i Kytaju i lysz trochy mensza wid ciloi Ewropy. Tym czasom cia kraina maje wsioho naselennia 12 mil., szcze pry zahalnij ploszezi 9.368.500 kw.km. daje hustotu naselennia kolo 1,3 dusz na odyn kw.km.

Czotyry holowni oblasti Kanady, same: Prymorska schidna oblast, prowincii, Kwebek i Onterio, stepowi prowincii i Britanska Kolumbia - majut swoi osoblywi prŕkmety:

Prymorski schidni prowinciji pry berehach Atlantyki Nowa Szotlandija, Nowyj Brunswik i Ostriw Pryncea Edwarða javljajut krainu czuolowych farm, bahatych lisiw, kopalen wuhilla ta zaliza i wysokorozwytotoho rybolowstwa. Nezasmerzajuczii porty Helifeks i Sent-Dŕon prowadiat cilyj rik morskou torbiwlu; widdalonyj wid rynch na 1500 km Monriol wzymku zasmerzaje.

Prowinciji Onterio i Kwebek. Ostannia je czysto francuzkoju prowincijeju, Onterio ŕ je spadkojemcem lojalistycznoi tradyciji Britanskoi Imperii i zaselene naszczadkami wtkacziiw iz SSZA z czasiiw rewolucii, jaki daly formu i napriamok dla rozwytku Kanady, szechoweryt po-anhlijsky. Obydwi ci prowincii javljajut kompleks kopalniannoi i fabrycznoji promyslowosti z wysokorozwytoty farmerskyw gospodarstwom (owoczi i molocesarstwo). Ci prowincii korystajutsia z wodnych szecerij niki Sw. Lawrentija ta Welykych Ozer i cyn trymajut zwiazok, z odnoho boku, z hlybozoju amerykanskocho kontynentiu, a z druhoho z Ewropoju. Bahati kopalyny, hirotechniczni sporudy, dorowo i dobra zemla dajut porowanahy dla Kwebeku i Onterio buty najbilsz rozwynenyj i kwituczynyj prowincijany. Na zachodi cia oblast

izuje na sotni kilometriw z bolotamy. Holowni mista Kwebeku i Onterio - Monriol, Kwebek, Ottawa (stolycia Kanady) i Toronto.

Stepowi prowinciji - Manitoba (holowne misto Winnipeg, Saskaczewan (holowne misto Ridzjojn) i Alberta Zwidsy prybuwaje najkraszczze w switi pszenycia. Ce cilkom molodi krainy, rozwytok jakych poczynajetsia lysze z kincia XIX stolittia, koly bula zbudowana Kanadijsko-Tychookeanska zaliznycia (1885). Porucz iz chliborobstwom u cych prowincijach rozwywajetsia takoz hirnyctwo (wuhilla, nafta, zoloto, radij i uran). Ale do cijej pory wsia oblast zywe z swocho holownoho produktu - zblizzia.

Britanska Kolumbia lezyt cilkom na zachodi Kanady pry berezi Tychoho okeanu i widdalena wid stepowoi oblasti chrebtom Skelystych hir. Podibno do schidnich prymorskych prowincij, Britanska Kolumbia najdcowsze zatrymala swoju nezalezanycka tradyciju i uwijszla do konfederacii Kanady lysze w 1871 roci. Zaliznycia zjednala ciu krainu z resztou Kanady. Britanska Kolumbia bahata na owoczewi sady, wysokojakisni futriani twaryny, lisy i rybu (slawetnyj kanadijskyj losos), produkuje takoz cinni sorty pszenyci. Tak samo tut dobuwajut cinni kopalyny - zoloto i sriblo, a takoz wuhilla. Reszta znanych uze mineraliw, szcze zowsim ne ekspluatujetsia. Port i holowne misto Wenkuwer pidtrymuje zwjazok iz schodom, Awstralijeju i Nowoju Zelandijeju.

Jakszcho zhadeni czotyry holowni oblasti (pro Pivniczno-Zachidni Zemli i Jakon swidemo ne zhadujemo, jak pro majze nezasele- ni zemli, tundry i polarni okolyci) podileni miz soboju horany, bahnamy czy pustelamy, to pilden Kanady, szechu mozuje z U.S.A., ne maje majze zadnych przyrodnych hranyc (za wyniatkom Welykych Ozer) ... zdowz pildenoci 4.000 km hranyci (holownoho ii widtynku) rozkydeni czslen- ni oseli, jaki gospodarczo radsze tiazat u piddennomu napriamku niz u zachidniomu czy schidniomu.

Kanadu widkryly (1534r., Kartje) bilsze dwoch soten rokiw ekspluawaly francuzy. Do 1763r. krajina ula widoma pid nazwoju "Nowoi Franii". Todi francuzke naselennia ne lahale 70.000 dusz. Cikawo zanotaty, szczo bez pomitnoho pryplywu migrantiw i demiszok czuzoi krowy, berihajuczy swoja rasowist i zaszajuczy suworo katolyckoju, ciatniczna hrupa rozrosлася za ostanich piwtora stolittia do imponuczoi cyfry 3,5 mil. Nacjonalnoju werdyneju francuziw je prowincija webek, de anhljejci stanowlat menzist. Bahato francuzkych osel je prymorskich, a takoz u stepowych rowincijach.

Szczodo holownoi anhljejskoj rupy naselennia (wkluczajuczy siu y i irlandciw), to kolonizaciju rany anhljejci poczaly lysze narukinci XVIII storieczia, osobowo pilsa rewolucijnoi wijny w .S.A., koly tysiaczi anhljejskich migrantiw-wtikaczow, t.z. loajalistiw posunuly w poblyzku prowinciju nterio i prymorski prowincii. Rozelennia u zachidniomu napriamku opoczalasia lysze w druhij polowy i XIX storieczia, koly anhljejski oselenci staly zajmaty stepowi rowincii i Britansku Kolumbiju. ritanci, szotlanci i irlandci tworiat razom najsylniszu hrupu, szczo poworyt po-anhljyky - 5,7 mil., jaka je, vlastywo, holownyj napriamok kulturi i derzawnosti i wykonyuje misiju w "kanadyzacji" prybuhoho czuzonacjonalnoho elementu.

Pilsa anhljejskoj hrupy, jaka wylaje 50% naselennia, i francuzki - 30%, zalyzajetsia 20%, szczo kladajutsia iz 17 ewropejskich i zijskich ras. Najbilszymy etnicznyy hrupamy je tut nimci, jakych e 4% i ukrainci, szczo skladajut ,66% naselennia.

Te-ka miszanyne ras i pewnyj ahlo-francuzkyj dualizm u keriwnytwi krajinoju ne pereschodzuwaw Kanadi dosiahnuty wysokoho rozwytku rom slowosty, silskoho hospodarswa i torhiwli i znacnoju miroju raty uczst w oboch switowych wijach. Dosyt skazaty, szczo w ostanij wijci Kanada dala zahalom 38% sich czolowikiw wid 18 do 45 rokiw b wijska i ne zwezajuczy na te, ala rekordni dosiahnennia jak u farmerskomu hospodarstwi, tak u promyslowosti ta eksporti. Sered inszych objednanych nacij Kanada bula czetwertoju szczo do produkcii zbroi i objennych materijaliw, a w 1944 r. ona zajmala druhe misce u switowomu eksporti.

T.zw. "Britanskyj Pivniczno-Amerykanskyj akt" z 1867 r. wstanowyyw u Kanadi uriad z heneral-hubernatora i dwoch palat - senatu i parlamentu. Na zrazok britanskoho Objednanoho Korolijstwa parlamentarna bilszist nastanowlaje premjera i radu ministriw. Taki sami uriady wkluczno z lejtenantom-hubernatorom majut usi 9 domiadjonnych prowincij z pewnymy obmezenniamy w sprawach zahalnoho derzawnono znaczenia.

Ukrainci w Kanadi.

Zhidno z perepyšom 1941r. w Kanadi perebuwaje ponad 305 tysiacz ukrainciw. W terytorijalnomu rozmiszczenni naselennia Kanady najbilsza kilkist ukrainciw prypadaje na try zachidni stepowi prowincii, de oselylosia do 250 tysiacz ukrajskich emigrantiw. Centr ukrajskoho zytta u Kanadi - Wennepeg. Piv stolittia zytta u Kanadi wystarczylo ukrajskym pereselenciam ne lysze na te, szczo dobru czystynu kanadijskich stepiw peretworyty w rodiuczi pszenyczni lany, ale i na te, szczo na nych zahospodariuwatysia, postawuwaty moderni budynky, zaminyty swoich dawnych woliw na nowoczni traktory, konej - na samochody ta wsebiczo rozwernuty wsi dilanky swoho orhanizacijnoho zytta. Do cicho ostanioho ne malo spryczynylasia j masowa ta swiza emigracija 1924-1930rr. Takoz i w Kanadi najstarsza ukrajska orhanizacija - cerkwa, szczo tworyt trywalyj i powaznyj wkład w nacjonalni oslahy kanadijskich ukrainciw. W 1943 roci tut bulo 656 hreko-katolyckych i pfawswlawnych parafij ta ponad 50 ewanholyckych.

Ukrainska molod objednana w bahatich orhanizacijach, szczo ich oczolujut "Spilka Ukrainskoj Molodi Kanady", "Ukrainske Katolycke Junactwo", "Molod Ukrainskich Nacjonalistiw" ta inszi. Ukrainske robitnyctwo maje swij Sojuz Robitnycznych Orhanizacij, farmeri - "Robitnyczo-farmerskyj Dim". Orhanizacijna mereza naliczuje ponad 400 hromadskich domiw ta do 1500. ruznych towarystw po farmach, misteczkach i mistach. Szkilna mereza zatrudniuje do 800 kwalifikowanych wczyteliw. Dosyt rozwynona tut i ukrainska torhiwla, zokrema w haluzi spozywczij i budiwelnij. Je tyt bahato ukrajskich hoteliw, restaurantiw,

ekaren, pochoronnych zakleidiw to- zczo. Kooperatywnu merezu oczolu- ut hurtiwni u Węnnipegu j Edmon- oni.

1946 roku kanadijski ukrainci waly 10 posliw w prowincijalnych parlamentach ta dwoch posliw w parla- menti dominijalnemu. Pid czas osta- nnioji switowoji wijni w brytijijskij Nacjonalne Objednannia, Sojuz Het- rmii perebuwalo do 35.000 ukrains- ych dobrowolciw ta do 200 ukrains- ych starszyn. Stanowilo ce 11% ukrainskoho naselennia Kanady.

2.XI.1941 roku w Kanadi powstaw Ko- mitet Ukrainciw Kanady, na czoli jakoho stoit o.d-r Kuszniw. K.U.K. taje nyini ponad 150 widdiliw w rız- nyh kanadijskych oseredkach. Pre- ta, szczo perebuwaje pid joho wply- tom, skladajetsia z 5 tyznetykiw, adnoho piw tyznetyka, 6 dwotyznetykiw toszczo.

W dniach 22-24 lypnia 1943 r. u Węnnypegu widbuwsia perszuj kon- tres kanadijskych Ukfainciw, szczo staw welykym "swiatom jednannia i

i peremohy". Kanadijskych ukrain- ciw na niomu reprezentuwalo ponad 600 delehatiw z rıznych bilszych i menszych oseredkiw Kanady ta 5 or- hanizacij dominijalnoho znacznia, szczo wchodiat w sklad K.U.K.: Bratstwo Katolykiw Kanady, Spilka Ukrainskych Samostijnikiw, Ukrainske Nacjonalne Objednannia, Sojuz Het- manciw- erzawnykiw ta Sojuz Ukrain- skych Hóbitnyecznych Orhanizacij

A koly pisa zakinczennia wo- jennych dij w Nimeczczyni pid opi- koju alijantiw opynylasia welyka ukrainska polityczna emigracija, nasi kanadijski braty rozhochniwy energijnu akciju dopomohy ukrainskym skytalciam ta swoimy zachodamy w anglo-amerykanskyh wlastej czymalo spryczynyls do zberezennia wid na- sylnoi repatrijacji ta polipszen- nia prawnoho stanowyszczu ukrains- koi (ukrainciw).

7 * / * / * / * / * /

DE S E C Z O P R O N A S Z U "S Z Y F U" */

Korabel "General Sturgis" zbudowanyj u werfi Kaiser-Shipyards i spuszczenyj nawodu w berezni 1944 roku. Joho dawzyna 522 futy i 10,5 (inches) ta szyryna 71 futiw; 6 inches. Tonaz - brutto 12,349 ton, net- to - 9,064 ton. Zwyczajna szwydkist 16,5 wuzliw, najbilsza szwydkist - 18 wuzliw.

Patronom paroplawa je amerykansk heneral Samuel Dejwis Sturgis (1862-1933), widomyj z swoich uspichiw u amerykansko-espanskij wijni (bij pid Manileju) ta boiw u Francii u perszuj switowij wijni.

W rokach 1944-1945 "General Sturgis" jak transportowyj paroplaw amerykanskoj armii, widwidaw majze wsi czastyny Tychoho Okeanu, pry- czalujuczy na Hawajach, Uliti, Nowa Hwineja, Manila, Panama, Nagasaki, Nagoja i buw odnym iz perszych korabliw, szczo pryczalyw do Tokio w Den Peremohy.

W serpni 1947 roku korabel wpersze prybuw do Brementhafen, Pere- danyj Derzawnym Departamentom dla perewozu peremiszczenych osib wid- buw rejs do Rio de Zenejro, wpersze wez czy DP do Brazyliji. Zhodom czotyry razy wozyw DP u Wenezuelu. W zowtni 1947 roku "General Sturgis" powerneno armii dla więskowych transportiw. Cym razem weze win trans- port 856 DP do Hallifaksu - Kanady.

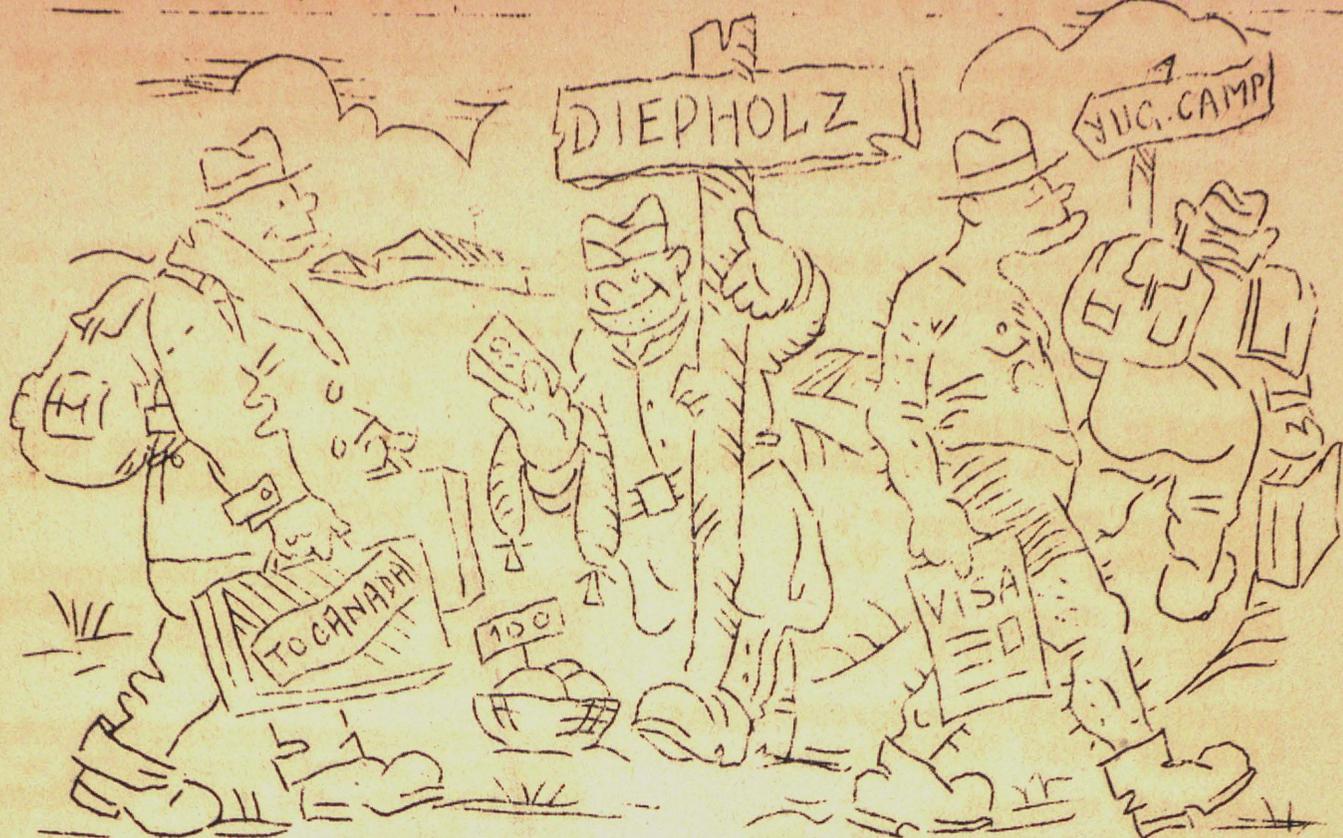
*/ Ci dani zapozyczeni z korabelnoho zurnalu "The Sturgis Script", z 28.XI.1947.

PRYCZYNOK DO ISTORIJI NASZOI EMIGRACIJI.

Za danymy korabelnoho statystycznoho biura, nasz transport nali- czuje 856 osib. Wony rozpodilajutsia po slidujuczych nacjonalnosciah:

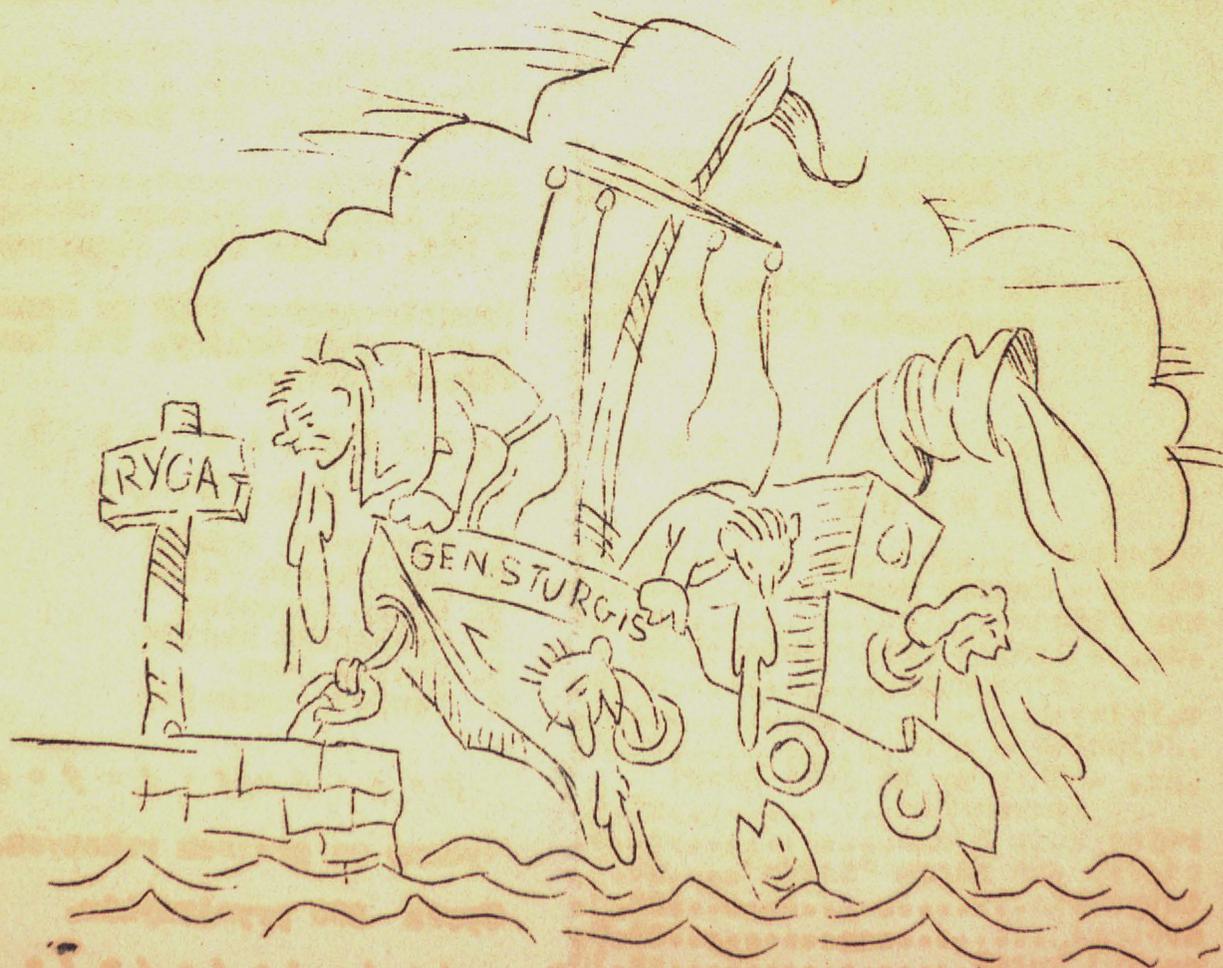
Polakiw.....	254	Estonciw.....	23
Ukrainciw.....	209	Juhoslawian.....	20
Lytowciw.....	148	Madiariw.....	9
Latysziw.....	109	Czechiw.....	3
Rosijan.....	46	Bilorus.....	1
Zydiw.....	34		
		R a z o m	856

BECHNŪ RYMA

DO DIEPHOLZU ... IZ DIEPHOLZU... na/
Kazut; Szezo pohana pohoda nechywno widbywajetsia na stroji pasazy-
riw. Slova: Proszu i pereproszuju ciĭtkom znykly z leksikonu.

Kazut; Szezo z ohladu na czasti podorozi do Ryhy, dejaki pannoczky
majut bahato roboty z malowaniam i peremalowaniam.

Kazut; Szezo z ohladu na te, szezo nasz korabel zawitaw po dorozh
do Ryhy, nasz pryjzd do Halifaksu spiznenyj na dva dni.